

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2012 - 2014

Samen werken aan een duurzame stad

**gemeente
gouda**

uitgave december 2011

Inhoud

Afkortingenlijst	3
Inleiding	5
Wat is duurzaamheid	5
Stand van zaken	5
Waarom een uitvoeringsprogramma duurzaamheid	6
Ambities coalitieakkoord	6
Visie	7
Leeswijzer	8
1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	11
1.1 Stand van zaken/ontwikkelingen	11
1.2 Acties op hoofdlijnen	13
2 Duurzame inrichting en beheer gebouwde omgeving	15
2.1 Stand van zaken/ontwikkelingen	15
2.2 Acties op hoofdlijnen	18
3 Duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte	19
3.1 Stand van zaken/ontwikkelingen	20
3.2 Acties op hoofdlijnen	26
4 Aanpak en middelen	29
4.1 Aanpak	29
4.2 Middelen	30
5 Communicatie	31
5.1 Aanpak	31
5.2 Communicatiekalender op hoofdlijnen	31

Afkortingenlijst

GDO	Vereniging Gemeente voor Duurzame Ontwikkeling
FSC	Forest Stewardship Council
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
MBO	Maatschappelijk Betrokken Ondernemen
FTG	Fairtrade Gemeente
FAC	Afdeling Facilitaire Zaken
ICA	Team Inkoop, Contractmanagement en Aanbesteden
FLO	Afdeling Fysieke Leefomgeving (in de toekomst: RBA, afdeling Ruimtelijk Beleid en Advies)
POR	Afdeling Projecten Openbare Ruimte
LCO	Afdeling Locatieontwikkeling
MD	Milieudienst Midden-Holland
SAM	Afdeling Samenleving
WIZ	Afdeling Werk, Inkomen Zorg
BOR	Afdeling Beheer Openbare Ruimte
GBO	Afdeling Gebiedsontwikkeling (in de toekomst: RBA, afdeling Ruimtelijk Beleid en Advies)
WIJK	Team Wijkaanpak
BS	Brede School
SvN	Stimuleringsfonds volkshuisvesting Nederland
LED	Light Emitting Diode
EPC	Energie Prestatie Coëfficiënt
EPL	Energie Prestatie op Locatie
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijn
LIOR	Leidraad Inrichting Openbare Ruimte
Dubo	Duurzaam bouwen
GWW	Grond- Weg- en Waterbouw
NME	Natuur- en Milieueducatie
CNME	Centrum voor NME
BSGR	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
Diftar	Gedifferentieerd tarief
WKO	Warmte-, Koude-opslag
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

Inleiding

Gouda heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom hebben we in het coalitie-akkoord 2010-2014 'Samen werken aan Gouda' een van de zes sterren aan duurzaamheid gewijd. Ons streven is om in 2014 een totaalscore te hebben op de lokale duurzaamheidsmeter van het COS¹ van minimaal 80% op alle aspecten.

We hebben gemerkt dat velen in de stad onze visie op het belang van duurzaamheid delen. Er liggen allerlei kansen die we de komende jaren samen met anderen willen benutten. In deze notitie geven we aan op welke thema's we ons de komende jaren gaan richten, welke rol we daar zelf in nemen en wat we van andere partijen verwachten.

Wat is duurzaamheid

Duurzaamheid is het waarborgen van de balans tussen maatschappelijk welzijn, milieu en sociaal-economische ontwikkeling. Duurzaam handelen sluit aan op de behoeften van het heden én is erop gericht dat toekomstige generaties in hun behoeften kunnen blijven voorzien (naar commissie Brundtland, 1987). Kort gezegd: in het "hier en nu" zorgen voor "daar en straks".

Duurzaamheid in de praktijk gestalte geven kan via de "triple P" benadering.

De drie P's staan voor:

- People (het welzijn van medewerkers specifiek en de maatschappij in het algemeen; investeren in personeel, rekening houden met kinderarbeid, mensenrechten),
- Planet (rekening houden met het milieu; energieverbruik omlaag, afval scheiden, milieuvriendelijk productieproces) en
- Profit of Prosperity (behalve naar omzet en winst ook kijken naar de economische effecten die bedrijfsactiviteiten op de welvaart en de directe omgeving hebben, zoals werkgelegenheid).

Duurzaam handelen is succesvol als er evenwicht wordt bereikt tussen sociale, ecologische en economische belangen.

Stand van zaken

Al een flink aantal jaren werkt Gouda samen met de Milieudienst Midden-Holland aan milieubeleid.

Sinds 1991 zijn we lid van het Klimaatverbond en hebben we klimaatbeleid ontwikkeld. We kopen 100% groene stroom in en compenseren de CO₂ uitstoot van de organisatie voor zover deze niet gereduceerd kan worden.

We besteden al geruime tijd aandacht aan duurzaam bouwen en bij gebiedsontwikkeling speelt duurzaamheid in de beginfase een rol.

In 2008 is Gouda millenniumgemeente geworden. We focussen daarbij vooral op doel 7 en 8 van de VN millenniumdoelen:

- er leven meer mensen in een duurzaam leefmilieu;
- er is meer eerlijke handel, schuldenverlichting en hulp.

1) COS is een kennis- en expertisecentrum op het gebied van ontwikkelingsvraagstukken en internationale samenwerking.

We ondertekenden de deelnameverklaring duurzaam inkopen en zijn hard op weg om in 2015 duurzame criteria te verbinden aan al onze inkoop en aanbesteding. In dit verband zijn we al in november 2007 convenantpartner van FSC Nederland geworden, zodat alle projecten in de openbare ruimte gegarandeerd met “goed hout” worden uitgevoerd.

Niet alleen milieucriteria, maar ook sociale criteria gaan een rol spelen bij ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. Recent hebben we Social Return on Investment ingevoerd; bij projecten waarvoor de gemeente de opdrachtgever is wordt door de opdrachtnemer een percentage van de loonsom geïnvesteerd in het aan werk helpen van mensen die (tijdelijk) aan de kant staan.

In 2008 werd Gouda lid van de Vereniging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO), een bestuurlijk netwerk dat zich inzet om vooral burgers te betrekken bij duurzame ontwikkelingen. Via onder andere de campagne STROOM! zijn wij hierdoor in staat om natuur- en milieueducatie in te zetten als instrument voor de uitvoering van ons klimaat- en energiebeleid, in de vorm van onder andere het project Energieke Scholen.

In 2010 was Gouda gaststad voor de regionale Duurzame Dinsdag. Op 11 november werden “duurzame dates” georganiseerd; initiatiefnemers legden contact met organisaties en bedrijven die kunnen ondersteunen bij het verder uitwerken van hun initiatieven. Ruim twintig initiatiefnemers vonden een partner waarmee ze hun initiatief verder konden uitwerken.

Waarom een uitvoeringsprogramma duurzaamheid

Op bovengenoemde en meer onderwerpen voert de gemeente structureel acties uit. Tot nu toe werden de ontwikkelingen jaarlijks in een uitvoeringsprogramma (Milieuprogramma) vastgelegd. Voorliggend uitvoeringsprogramma Duurzaamheid vervangt dit Milieuprogramma. In dit uitvoeringsprogramma leggen we de doelstellingen en acties op het (bredere) gebied van duurzaamheid vast. Het uitvoeringsprogramma duurzaamheid is een uitwerking van de ambities uit het coalitieakkoord en de programmabegroting en geeft aan welke activiteiten in deze collegeperiode centraal staan. Het uitvoeringsprogramma duurzaamheid en milieu zoals nu voorligt zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Onderdelen van dit uitvoeringsprogramma worden uitgevoerd door de Milieudienst Midden-Holland en zijn verwerkt in het jaarprogramma van de Milieudienst. Verder beschrijft het jaarprogramma van de Milieudienst de wettelijke taken zoals bedoeld in hoofdstuk 4 van de Wet milieubeheer (“milieuprogramma”). Het jaarprogramma van de Milieudienst wordt separaat vastgesteld en maakt daarom geen onderdeel uit van dit uitvoeringsprogramma.

Ambities coalitieakkoord

In het Goudse coalitieakkoord “Samen werken aan Gouda” 2010-2014 heeft de gemeente de volgende ambities verwoord:

1. We willen stijgen op de duurzaamheidsmeter.
2. We willen de titel Fairtrade gemeente mogen dragen.
3. We gaan ons inkoopbeleid nog duurzamer maken.
4. Bij nieuwe bouwprojecten waarin de gemeente een grote rol speelt, zorgen we ervoor dat er - binnen de financiële mogelijkheden - duurzaam wordt gebouwd. Dit geldt met name voor:
 - Huis van de Stad;
 - Westergouwe;
 - Nieuwbouw door woningcorporaties.
5. Samen met inwoners en deskundigen van buiten onderzoeken we wat ervoor nodig is om een CO₂ neutrale stad te worden. Waar mogelijk nemen we stappen in de richting van een CO₂ neutrale stad.

6. We onderzoeken vergroening van belastingen; de wijze van heffen levert een bijdrage aan het berekenen van de doelstellingen op gebied van milieu ("de vervuiler betaalt"). Voorwaarde: bureaucratie en administratieve lasten nemen niet toe.
7. We werken (onder andere in het kader van wijkaanpak) aan het tegengaan van rommel op straat:
 - Inwoners ruimen zwerfafval in hun eigen straat op.
 - Inwoners moeten makkelijker van hun plastic afval af kunnen raken dan nu het geval is.
8. We gaan zorgvuldig om met het groen in de stad.

Dit uitvoeringsprogramma plaatst deze ambities in perspectief zodat sprake is van een gedeelde visie en verwachting ten aanzien van het toekomstig handelen van de gemeente met betrekking tot duurzaamheid.

Visie

Duurzaamheid als uitgangspunt voor kwaliteit speelt een rol bij bijna alle processen en projecten in de gemeente en bij bijna alle handelingen van de gemeente. Het is onder andere van belang bij economisch beleid en bij interne bedrijfsvoering van de gemeente, maar ook bij de inrichting van de gebouwde omgeving en de openbare ruimte.

Op gebied van duurzaamheid is de rol van de gemeente divers; de gemeente is regelgever, uitvoerder, en partner die partijen met elkaar verbindt. Een duurzame samenleving komt niet tot stand zonder medewerking van alle partijen in die samenleving.

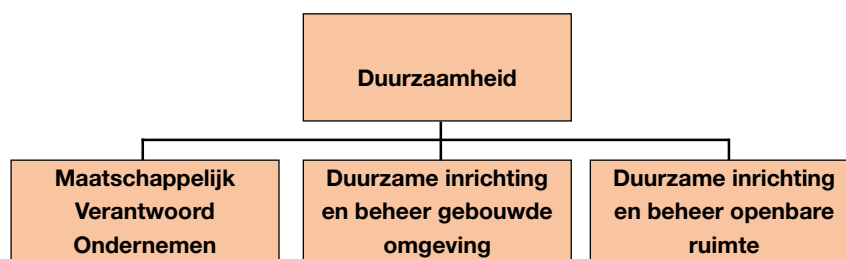
De gemeente heeft, als het gaat om duurzaamheid, weinig gezagsmiddelen tot haar beschikking. Met andere woorden: duurzaam gedrag kan moeilijk worden opgelegd of afgedwongen, alleen wanneer de gemeente de rol van opdrachtgever of regelgever heeft. Daar waar regelgeving of beleid ons kan helpen de stad duurzamer te maken, zullen we deze weg bewandelen en kaders ontwerpen. Voor het overige kunnen burgers, bedrijven, instellingen en andere partijen elkaar stimuleren en verleiden tot duurzaam gedrag.

Het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie zien zichzelf als een van al deze partijen. We zien daarbij voor onszelf een voorbeeldrol weggelegd.

Op het gebied van milieu ("planet") voeren we al langere tijd beleid uit. Deze activiteiten liggen met name op het gebied van de duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte en kwalitatief goede uitvoering van wettelijke en specialistische milieutaken. De aspecten "people" en "profit" zijn nog in ontwikkeling. Kansen liggen voor Gouda vooral op de gebieden: Maatschappelijk verantwoord ondernemen - Duurzaam inkopen - Voortzetten van klimaatbeleid, energiebeleid en duurzaam bouwen beleid.

We benoemen daarom voor de komende jaren ons duurzaamheidsbeleid binnen drie aandachtgebieden:

1. Maatschappelijk verantwoord ondernemen
2. Duurzame inrichting en beheer van de gebouwde omgeving
3. Duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte

1. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Bedrijven, maatschappelijke instellingen, andere organisaties en burgers spelen een grote rol in het realiseren van een duurzame stad. De Goudse schaal is zodanig, dat veel netwerken in elkaar grijpen. Dat biedt kansen voor effectieve samenwerking. De gemeente faciliteert en verbindt partijen om samen te werken en gezamenlijke ambities om te zetten in acties. Daarnaast neemt de gemeente haar eigen verantwoordelijkheid als het om de gemeentelijke organisatie gaat en onderzoekt zij op welke manier de bedrijfsvoering kan meewerken aan een toename van duurzaamheid.

Speerpunten voor de komende jaren zijn daarbij:

- Behalen en behouden van de titel "Fairtrade gemeente"
- Duurzaam inkopen en aanbesteden
- Duurzaam ondernemen en preventie (vergunningverlening/handhaving)

2. Duurzame inrichting en beheer van de gebouwde omgeving

De gemeente wil een bijdrage leveren aan het verkleinen van de klimaatproblematiek. Het beleid in het kader van de klimaatbestendige stad en de daaruit voortvloeiende projecten sluiten aan bij de rijksdoelstellingen en moeten bijdragen aan energiebesparing, CO₂-emissiereductie en vergroting van het aandeel duurzame energie. Het beleid is beschreven in het Klimaatprogramma 2009-2012 (inclusief uitvoeringsprogramma) en zal verder worden uitgewerkt en geactualiseerd naar aanleiding van "de routekaart voor een CO₂-neutraal Gouda, die in de 2e helft van 2011 is afgerond.

Speerpunten voor de komende jaren zijn daarbij:

- Energiebeleid
- Duurzaam ontwikkelen en bouwen

3. Duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte

In het belang van het welzijn en de gezondheid van de burgers besteedt de gemeente veel aandacht aan de leefbaarheid in de stad. Gouda is een compacte stad. Dit betekent dat er binnen de gemeentegrenzen relatief weinig ruimte is voor groen en water. Rondom de stad liggen gelukkig wel grotere groengebieden en de Reeuwijkse Plassen, die redelijk tot goed bereikbaar zijn voor de inwoners van Gouda. Er wordt goed gekeken naar de gevolgen die ontwikkelingen op het gebied van binnenstedelijk bouwen hebben voor het groen. Het groenoppervlak wordt jaarlijks gemeten. Het aantal bomen in de stad wordt eveneens jaarlijks gemonitord in de bomenbalans. De leefbaarheid wordt ook beïnvloed door de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte.

Speerpunten voor de komende jaren zijn daarbij:

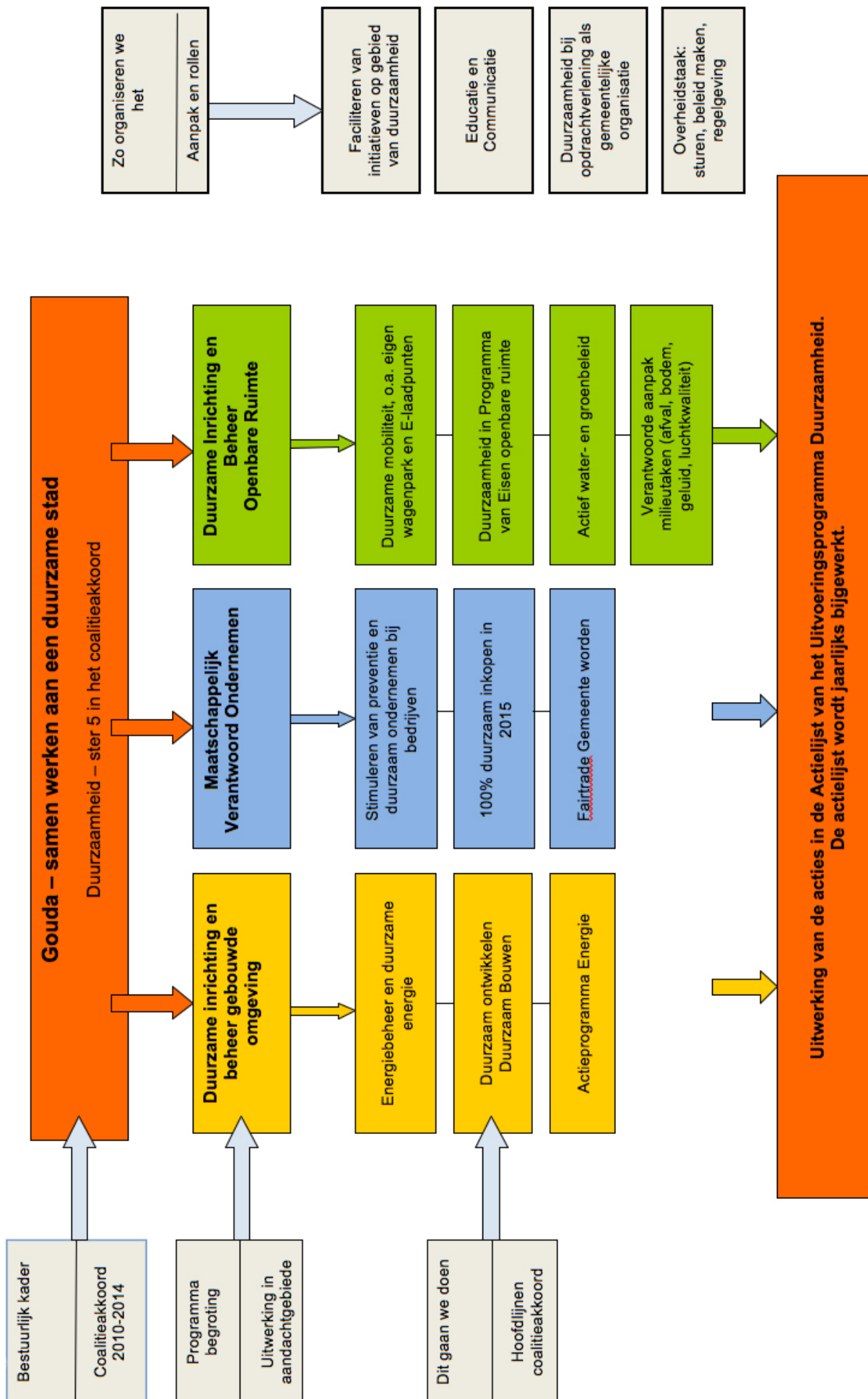
- Water, groen en biodiversiteit
- Afval
- Bodem
- Geluid
- Lucht
- Duurzame mobiliteit

Leeswijzer

Het uitvoeringsprogramma is verdeeld in drie hoofdonderwerpen, beschreven in hoofdstuk 1, 2 en 3. Bij elk onderwerp geven we eerst aan wat de stand van zaken is (wat wordt beoogd, welke resultaten hebben we al geboekt, met welke ontwikkelingen hebben we te maken). Per onderdeel wordt vervolgens aangegeven voor welke acties we op basis van deze omstandig-

heden de komende jaren kiezen (acties op hoofdlijnen). In deze actielijst is ook weergegeven welke acties in 2011 al hebben plaatsgevonden.

In hoofdstuk 4 besteden we aandacht aan de uitvoering en de middelen (aanpak en kosten). Hoofdstuk 5 beschrijft op welke wijze we over de acties willen communiceren.

1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het thema “Maatschappelijk verantwoord ondernemen” is uitgewerkt in drie aspecten waarop de gemeente de focus wil richten:

1. Gouda Fairtrade Gemeente
2. Inkoop en aanbesteding
3. Duurzaam ondernemen en preventie

1.1. Stand van zaken/ontwikkelingen

1.1.1 Fairtrade gemeente

Gouda is Millenniumgemeente. Op 4 november 2011 heeft Gouda ook de titel “Fairtrade Gemeente” in ontvangst genomen. Dit houdt in dat Goudse burgers, bedrijven en instellingen meer eerlijke producten consumeren. Eerlijke producten zijn veelal producten uit ontwikkelingslanden, maar kunnen ook streekproducten zijn, ingekocht met waardering voor de producent als mens en met respect voor het milieu.

Met dit initiatief wordt invulling gegeven aan de millenniumdoelen 1 en 8: “de armoede halveren” en “er is meer eerlijke handel, schuldverlichting en hulp”.

In een “Fairtrade Gemeente” is de gemeente (slechts) één van de deelnemende partijen.

Om Fairtrade gemeente te kunnen worden moet worden voldaan aan 6 criteria²:

1. Er is een lokale werkgroep Fairtrade Gemeente
2. De gemeente spreekt zich uit vóór Fairtrade en vertaalt Fairtrade in gemeentelijk beleid en uitvoering
3. In plaatselijke winkels en horeca worden Fairtrade producten zichtbaar aangeboden
4. Lokale organisaties (scholen, kerken, verenigingen en bedrijven) gebruiken Fairtrade producten
5. De werkgroep Fairtrade zorgt voor media-aandacht (campagne Fairtrade gemeente)
6. In de stad wordt een nieuw initiatief gelanceerd op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Hiervoor wordt jaarlijks aandacht gevraagd en het wordt bij het plaatselijk bedrijfsleven aangemoedigd.

Om te voldoen aan criterium 2, is bij de aanbesteding van bedrijfsrestaurants en warme drankenautomaten in 2011 Fairtrade als eis in het bestek vertaald. Als nieuw initiatief zal een MVO-award voor Goudse bedrijven ingesteld worden. De lokale werkgroep Fairtrade Gemeente speelt een belangrijke rol bij het uitwerken van dit initiatief en bij het beoordelen van kandidaten. De eerste MVO-award willen we uitreiken tijdens de bedrijvendag van 2012. De behaalde titel Fairtrade Gemeente willen we ook graag behouden. Daarom gaan we de

² Zie ook www.fairtradegemeenten.nl

komende jaren in overleg met de werkgroep bepalen op welke manier de gemeente de werkgroep verder kan ondersteunen. Een van de eerste stappen is de oprichting van een stichting door de werkgroep. Er zijn dan meer mogelijkheden om bijvoorbeeld financiële ondersteuning vanuit bedrijfsleven aan te vragen.

1.1.2 Inkoop en aanbesteding

In het Klimaatakkoord Gemeenten en Rijk 2007-2011 is afgesproken dat partijen zich inspannen om duurzaam in te kopen. Voor 2010 is de doelstelling 75% en voor 2015 100%. Dit houdt in dat de gemeente in 2015 in alle publicaties van aanbestedingen en offerteaanvragen duurzaamheidseisen opneemt. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (voorheen VROM) heeft per productgroep criteria gedefinieerd die voor onze gemeente als minimumuitgangspunt dienen.

De gemeente Gouda is convenantpartner van FSC Nederland. Ons papier en het hout dat wij toepassen voldoen daarom aan de FSC-standaarden. Projecten in de openbare ruimte worden aanbesteed aan gecertificeerde aannemers.

Duurzame inkoop richt zich niet alleen op het milieu, maar ook op maatschappelijk welzijn en sociaal-economische ontwikkeling. In de Nota Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2010-2012 is vastgelegd dat bij aanbestedingen de opdrachtnemer wordt gevraagd om een deel van de aanbestedingssom (5% van de loonsom) in te zetten voor het creëren van werkgelegenheid (social return on investment). Voorwaarde is dat een percentage van het personeel moet bestaan uit (langdurig) werkzoekenden uit Gouda, waaronder arbeidsgehandicapten.

Bij grote projecten waar veel internationale inschrijvers worden verwacht, wordt van de inschrijvers verwacht dat zij bij het inschrijven op een aanbesteding de verklaring ILO-bepalingen tekenen. Hierin wordt verwezen naar de verdragen en richtlijnen die door de ILO (International Labour Organisation) zijn opgesteld (doel: bevorderen van internationaal erkende rechten op het gebied van de arbeid).

Bij de aanschaf van 33 nieuwe parkeerautomaten voor de binnenstad speelde duurzaamheid een significante rol. De energie voor de automaten wordt duurzaam opgewekt (zonnepaneel), en gelet op milieuaspecten werden de verschillende aanbiedingen op de volgende onderdelen vergeleken:

- gebruik van gerecycled materiaal bij de grondstoffen,
- gebruik van milieuverontreinigende grondstoffen,
- maatregelen om milieuverontreinigende grondstoffen veilig af te voeren,
- mogelijkheden om onderdelen van de automaten aan het eind van hun levensduur te recyclen, en
- milieumaatregelen die tijdens het productieproces worden gehanteerd.

We kopen al 100% duurzame elektriciteit in, en vergroenen de inkoop van gas met ingang van 2012, zodat we toewerken naar inkoop van 100% duurzame energie.

1.1.3 Duurzaam ondernemen en preventie

Het bedrijfsleven speelt een belangrijke rol in het behalen van diverse duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, zoals die bijvoorbeeld zijn vastgelegd in het Klimaatprogramma 2009-2012.

Op basis van de 'verruimde reikwijdte' uit de wet Milieubeheer heeft de gemeente de mogelijkheid om bij vergunningverlening en handhaving aandacht te besteden aan de vermindering van afval, energie en grondstoffenverbruik en aan vervoersmanagement. Dit betekent dat bij controles en vergunningprocedures door de milieudienst preventieadviezen worden uitgebracht. Daarnaast heeft een aantal bedrijven Meerjarenaafspraken energie-efficiency ondertekend. De in dat kader ingediende energie-efficiency plannen zijn door de Milieudienst beoordeeld. Het mi-

nisterie van Infrastructuur en Milieu heeft de maatregelenlijst “energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder” verder uitgebreid met circa 10 branches. Op dit moment zijn maatregelen beschikbaar voor (onder meer) de branches supermarkten (zie 2.1.1), detailhandel, kantoren, zorginstellingen, onderwijs, utiliteitsbouw en de agrarische- en tuinbouwsector. Bedrijven met een verbruik van meer dan 50.000 kW en/of 25.000 m³ gas zijn verplicht die maatregelen toe te passen die voor hun bedrijf van toepassing zijn. Daarnaast stellen we waar nodig maatwerk op voor bedrijven, om de geluidsruimte duidelijk af te bakenen. Zo blijven burgers duurzaam beschermd tegen onaanvaardbare geluidsbelasting. Al deze acties worden nader uitgewerkt in het jaarprogramma van de milieudienst. Op bedrijventerrein Goudse Poort loopt een proef waarbij door middel van subsidie Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR-subsidie) verschillende vormen van mobiliteitsmanagement worden ondersteund.

Initiatieven van instellingen en/of bedrijven op gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) of Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) zullen zo mogelijk door de gemeente worden gefaciliteerd. Om partijen bij elkaar te brengen zullen we een “maatschappelijke beursvloer” organiseren; bedrijven, maatschappelijke organisaties, serviceclubs en scholen kunnen elkaar daar ontmoeten en succesvolle matches tot stand brengen.

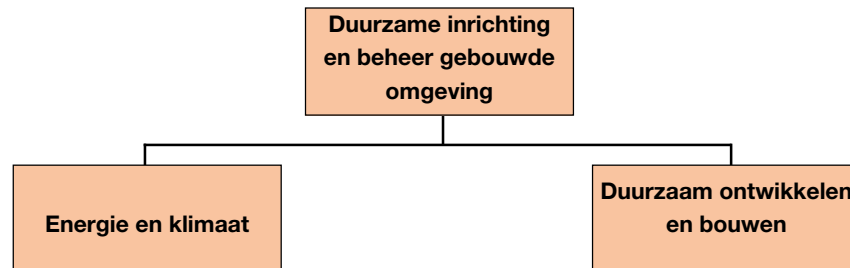
1.2. Acties op hoofdlijnen

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Onderwerp	Nr	Actie	Uitvoering bij	jaar		
				2011	2012	2013
Fair Trade	A 1.1	Voldoen aan de gemeentelijke (inkoop) eisen voor deze titel; warme drankenautomaten en bedrijfsrestaurants	FAC/ICA/FLO	x		
	A 1.2	Instellen MVO Award voor Goudse bedrijven	Werkgroep FTG/FLO		x	
	A 1.3	Faciliteren werkgroep FTG	FLO	x	x	x
Inkoop en aanbesteding	A 2.1	Implementeren en uitvoeren Social Return on Investment	ICA/WIZ	x	x	x
	A 2.2	Opnemen duurzaamheidscriteria in aanbestedingsprocedure met het oog op bereiken 100% duurzame inkoop in 2015	ICA/inkoop overig	x	x	x
	A 2.3	Alle inkopers in de organisatie leren door middel van cursus of informatiebijeenkomsten duurzaam inkopen en aanbesteden	ICA/FLO		x	x
	A 2.4	Bij grote projecten waar veel internationale inschrijvers worden verwacht, verklaring ILO-bepalingen laten tekenen	ICA	x	x	x
	A 2.5	FSC certificaat voorschrijven bij projecten in de openbare ruimte en bij eigen bouwprojecten	POR/LCO/overig	x	x	x
	A 2.6	Inkopen groen gas	ICA	x	x	x

Onderwerp	Nr	Actie	Uitvoering bij	jaar		
				2011	2012	2013
Duurzaam ondernemen en preventie	A 3.1	Structureel toepassen van de "verruimde reikwijdte" uit de Wet milieubeheer (Preventieplan 2008-2012) d.m.v. opname van preventie adviezen in milieuvergunning en bij handhaving	MD	x	x	x
	A 3.2	Toepassen branchegerichte aanpak van preventie	MD		x	x
	A 3.3	Maatwerkvoorschriften geluid bij bedrijven	MD	x	x	
	A 3.4	Organiseren Maatschappelijke Beursvloer	SAM/WIZ	x		

2 Duurzame inrichting en beheer gebouwde omgeving

“Duurzame inrichting en beheer gebouwde omgeving” is uitgewerkt in twee onderdelen waarop de gemeente de focus wil richten:

1. Energie en klimaat
2. Duurzaam ontwikkelen en bouwen

2.1. Stand van zaken/ontwikkelingen

2.1.1 Energiebeleid

Het gemeentelijk klimaatbeleid is beschreven in het Klimaatprogramma 2009-2012.

Het klimaatbeleid sluit aan bij de rijksdoelstellingen:

1. In 2020 is de uitstoot van CO₂ met 20% verminderd (gemeten ten opzichte van 1990).
2. In 2020 wordt 20% van de gebruikte energie duurzaam opgewekt.
Aan deze rijksdoelstelling wordt bijgedragen door o.a. uitvoering van het regionale Windconvenant. In de nieuwe kantoorgebouwen van Ericis en Centric wordt duurzaam opgewekte energie toegepast, net als straks in het Huis van de Stad. Zo dragen ook bedrijven bij aan het bereiken van de doelstelling.
3. Streven naar inkoop van minimaal 75% duurzame energie in 2010 en 100% in 2015.
Deze rijksdoelstelling, overgenomen uit het klimaatakkoord tussen VNG en Rijk, wordt gehaald: we kopen groene stroom in, en vanaf 2012 ook groen gas. Bovendien wordt werk-werkverkeer gecompenseerd door de inkoop van CO₂ certificaten.

Op dit moment is in Nederland een aantal steden bezig met een transitie naar CO₂-neutrale stad. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke organisatie en de stad zelf. Aan de orde zijn thema's als compensatie, vergaande energiebesparing en investeren in duurzame energie.

Samen met inwoners, bedrijven en (andere) deskundigen van buiten de stad hebben we onderzocht wat er voor nodig is om een CO₂-neutrale stad te kunnen worden. We richten ons daarbij op het maximaal terugbrengen van de uitstoot van CO₂. Het is niet mogelijk om de CO₂-uitstoot terug te brengen naar nul; wat wel kan is de resterende uitstoot aan broeikasgassen te compenseren door financieel bij te dragen aan projecten die elders resulteren in een meetbare afname van de hoeveelheid CO₂. De acties die hieruit voortvloeien zijn verwerkt in het Actieprogramma Energie 2012-2014.

In 2012 wordt het nieuwe Huis van de Stad in gebruik genomen, dat met duurzame bodem-energie wordt verwarmd en gekoeld.

In 2010 zijn met behulp van de landelijke gelden voor uitvoering van het klimaatbeleid, de zogenaamde SloK³-gelden, onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Advisering met betrekking tot de energievoorziening voor Westergouwe en het Huis van de Stad
- Afronding van het onderzoek naar mogelijkheden voor groene daken. Uitkomst: groene daken zijn een goede maatregel om de leefbaarheid in de stad te verbeteren. Onderzocht wordt, of dit door middel van SvN gelden (Stimuleringsfonds volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) kan worden gestimuleerd;
- Faciliteren van Klimaatstraatfeesten 2009-2010, met als afsluitende activiteit de organisatie van een energiecafé voor burgers;
- Afronden van de energiecampagne “Energiezuinig Gouda”, gericht op huizenkopers. Na een eerste scan kon een maatwerkadvies worden aangevraagd. Voor de uitvoering van maatregelen is samengewerkt met lokale bouwondernemers. Zie verder onder 2.1.1.
- Twee basisscholen namen deel aan het pilotprogramma “Energieke Scholen”. Binnen dit programma onderzoeken leerlingen via een lesprogramma hoe de school frisser en energiezuiniger kan worden. Voor het uitvoeren van door de leerlingen voorgestelde maatregelen ontvingen de scholen eenmalig € 750,--. Een school plaatste hiervoor bewegingsmelders in de toiletten; de andere school plaatste weerkaatsende lamellen.

Overige noemenswaardige acties die hebben plaatsgevonden op het gebied van klimaatbeleid en energie:

- Ook in 2010 konden inwoners van Gouda 20 procent van de aanschafkosten van een regenton terug krijgen. Sinds de start in 2008 wordt gemiddeld 30 maal per jaar een kortingbedrag uitgekeerd.
- Op 4 februari 2011 werd door de gemeentelijke organisatie deelgenomen aan de Warme Truiendag;
- Er is een proef met LED-verlichting gehouden. De resultaten hiervan zijn meegenomen in het beleidsplan openbare verlichting, waarin als doel is gesteld het energielabel van de Goudse straatlantaarns omlaag te brengen.
- Veertien basisscholen maakten gebruik van de rijksregeling Frisse Scholen in het kader van de crisis- en herstelwet, om bouwmaatregelen te kunnen uitvoeren op gebied van energiebesparing en ventilatie. Deze actie liep nog door in 2011.

Voor het neutraliseren van de CO₂-uitstoot van de gemeentelijke organisatie is voorlopig gekozen voor compensatie in de vorm van een financiële bijdrage aan een windmolenpark ten westen van Taiwan⁴. Met Climate Neutral Group loopt hiervoor tot eind 2011 een overeenkomst voor compensatie van de CO₂ emissies van ons gasverbruik, de uitstoot van onze gemeentelijke gebouwen en het werk-werkverkeer. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan het zevende millenniumdoel “er leven meer mensen in een duurzame leefomgeving”. De compensatieovereenkomst wordt met ingang van 2012 herzien, als duidelijk is in hoeverre Gouda een CO₂ neutrale stad kan worden.

In 2010 en 2011 heeft Gouda deelgenomen aan een regionaal aanbestedingstraject voor energie, waardoor geheel groen en goedkoper (gezamenlijk) energie wordt ingekocht voor 2012 en volgende jaren (zie ook 1.1.2).

We onderzoeken ook wat de mogelijkheden zijn van het “vergroenen” van belastingen, zonder dat de administratieve lasten toenemen. Met vergroenen van belasting wordt beoogd dat de wijze van heffen van een belasting een bijdrage levert aan het bereiken van milieudoelstellingen,

3) Subsidieregeling Lokaal Klimaatbeleid, een rijkssubsidieregeling.

4) Waarom Taiwan en niet dichterbij huis? Het is binnen de regels van het Kyoto-protocol transparanter om compensatie buiten verdragslanden te regelen. Zo is er geen gevaar voor dubbelstellingen van klimaatwinst door Nederland en de gemeenten die in Nederland liggen.

onder het motto “de vervuiler betaalt”. We gaan hiervoor onderzoeken hoe we de tarieven voor het verwerken van afval kunnen differentiëren (zie ook 3.1.2).

In 2011 is een bedrag van € 10.712 ontvangen als cofinanciering voor het project Energieke Scholen. Het bedrag wordt toegekend vanuit de verzameluitkering 2011 “Natuur- en Milieu Educatie” van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en is gezamenlijk aangevraagd met een aantal Zuid-Hollandse gemeenten, de Milieudienst Midden-Holland en de Provincie Zuid-Holland. Het project, dat ruimte biedt voor 15 scholen om deel te nemen, wordt in 2011 en 2012 uitgevoerd (verdeeld over twee schooljaren). Op dit moment hebben 6 scholen aangegeven mee te doen gedurende 3 weken in de periode oktober 2011 t/m maart 2012. Tenminste 5 andere scholen zijn ook enthousiast, en starten waarschijnlijk in 2012 met het project.

Vanuit de milieuhandhaving wordt ingezet op de toepassing van dagafdekking van koel- en vrieskasten bij supermarkten. Hiermee kan een aanzienlijke energiebesparing worden gerealiseerd (zie ook 1.1.3).

2.1.1 Duurzaam ontwikkelen en bouwen

Bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen worden kwaliteitsaspecten van toekomstgericht bouwen waaronder duurzaam bouwen in een zo vroeg mogelijk stadium meegenomen. In de fase van de aanbesteding wordt gebruik gemaakt van een programma van eisen waarin de duurzaamheidseisen zijn verwerkt. Duurzaam bouwen richt zich echter niet alleen op nieuwbouw. Er is grote milieuwinst te behalen wanneer eigenaren van bestaande woningen hun woningen verbeteren. Om die reden zijn met de woningcorporaties afspraken gemaakt over de uitvoering van renovatieprojecten, en stimuleren we burgers om energiebesparende maatregelen te nemen. Onder de naam “Energiezuinig Gouda” is een energiecampaagne uitgevoerd, gericht op kopers van bestaande woningen. De kopers konden een energiescan laten uitvoeren, waarna een maatwerkadvies kon worden aangevraagd voor maatregelen gericht op energiebesparing.

In totaal zijn 170 adviezen aangevraagd en opgesteld. In 2011 zijn 12 energieschildjes uitgereikt aan woningeigenaren wiens woning tenminste twee labelsprongen vooruit ging. De verwachting is, dat dit er in totaal 20 worden.

In 2011 is de EPC-eis voor woningen opgeschroefd van 0,8 tot 0,6. Dit betekent dat nieuwbouw woningen 25% energiezuiniger moeten worden ontworpen. Dit betekent een extra uitdaging voor zowel de markt als de gemeente. Op grond van ons Klimaatbeleid werd bij nieuwe ontwikkelingen een scherpere EPC-eis gesteld dan de eis uit het Bouwbesluit (10% lagere EPC dan de geldende EPC-norm volgens Bouwbesluit). De EPC-norm is nu zodanig ambitieus gesteld dat we onze aanvullende eis loslaten.

Wij ondersteunen de afspraak die het Rijk heeft gemaakt met bouwpartijen over de verdere aanscherping van de energieprestatie naar 0,4 (in 2015) en naar nul (in 2020). Alleen voor ambitieuze duurzame (deel)projecten zijn subsidies beschikbaar en kunnen bijvoorbeeld duurzame voorbeeldprojecten worden gerealiseerd.

We onderzoeken of we kleinere duurzaamheidsmaatregelen kunnen stimuleren door via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (Svn-fonds) duurzaamheidsleningen te verstrekken. Deze leningen hebben lagere rentetarieven dan de commerciële varianten.

Tenslotte kunnen kleinere projecten de licentiekosten voor GPR Gebouw gesubsidieerd krijgen vanuit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing.

Door een goede integratie van milieu in de ruimtelijke planvorming worden alle natuur- en milieuaspecten die een rol spelen bij ruimtelijke planontwikkeling in kaart gebracht en optimaal meegewogen. Hiervoor wordt de regionale Handreiking Milieukwaliteiten als hulpmiddel gebruikt. De handreiking werd in 2007 regionaal ontwikkeld en vastgesteld, op basis van de

behoefte en kennis die toen bestond. Gebleken is, dat met de bestaande handreiking onvoldoende kan worden aangesloten bij de specifieke ambities bij ontwikkelplannen. Er is behoefte aan meer flexibiliteit en meer aandacht voor het proces in plaats van normen. Een vernieuwde handreiking moet rekening houden met de afweging van de verschillende belangen van betrokken partijen en inzicht geven in de effecten op de leefomgeving van een voorgenomen ontwikkeling.

2.2. Acties op hoofdlijnen

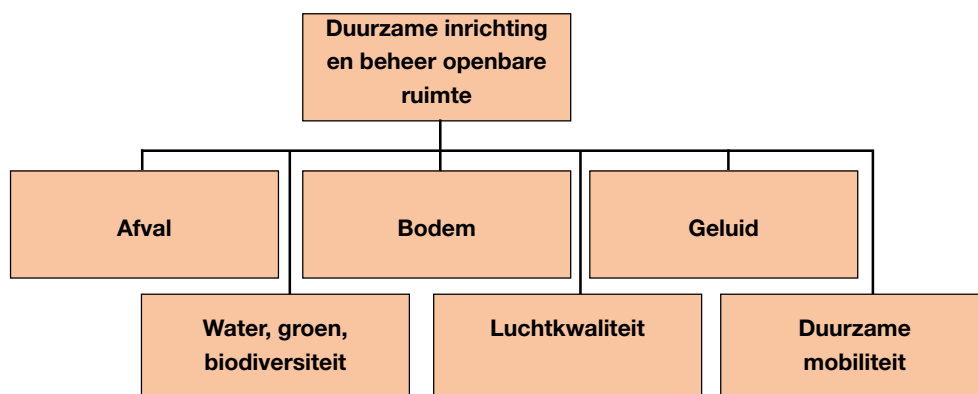
Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Onderwerp	Nr	Actie	Uitvoering bij	jaar		
				2011	2012	2013
Energie- en klimaatbeleid	B 1.1	Voortzetten bijdrageregeling aanschaf regenton	FLO	x	x	x
	B 1.2	Volgen ontwikkelingen op gebied van duurzame openbare verlichting	BOR	x	x	x
	B 1.3	Opstellen uitvoeringsplan CO2 neutrale stad	FLO	x		
	B 1.4	Uitvoeren klimaatprogramma 2009-2012	FLO	x	x	
	B 1.5	Opstellen actieprogramma Energie	FLO	x	x	
	B 1.6	Verbeteren energiebeheer	FLO/FAC/vastgoed/BOR/FIN	x	x	
	B 1.7	Herzien contract compenseren van niet-reduceerbare CO2 uitstoot gemeentelijke organisatie (afhankelijk van onderzoek naar CO2 neutraal)	FLO	x		
	B 1.8	Uitvoeren project Energieke Scholen bij 10-15 basisscholen	FLO/MD	x	x	
	B 1.9	Controle van dagafdekking van koel- en vrieskasten bij supermarkten	MD	x	x	
	B 1.10	Deelname gemeente aan de Warme Truiendag (1e op 10 februari 2012)	MD/FLO	x	x	
	B 1.11	Uitreiken energieschildjes "energiezuinige woning"	FLO/COM	x	x	
	B 1.12	Deelname aan de "Nacht van de Nacht"; schijnwerpers op het stadhuis uit	BOR	x	x	x
Duurzaam ontwikkelen en bouwen	B 2.1	Faciliteren toepassen DPL ⁵ , GPR-stedebouw ⁶ of gelijkwaardig instrument in de initiatiefase van nieuwe ontwikkelingen m.b.v. ISV-gelden, voor grotere bouwprojecten in Korte Akkeren en Gouda-Oost.	MD	x	x	x
	B 2.2	Vernieuwen van de Handreiking Milieukwaliteiten	MD		x	

5) Duurzaamheidsprestatie op Locatie: een softwarepakket dat de duurzaamheid van wijken kan vertalen naar rapportcijfers (0-10), zoals EPL dat voor energie doet en GPR Gebouw voor gebouwen.

6) Gemeentelijke PraktijkRegeling Stedebouw: een nieuwe softwaremodule, die gebruikt wordt om duurzaamheidsambities binnen ontwikkelingen meetbaar toe te passen. Zoals GPR voor gebouwen werkt het instrument met rapportcijfers (0-10)

3 Duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte

'Duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte' is uitgewerkt in zes onderdelen waarop de gemeente de focus wil richten:

1. Water, groen, biodiversiteit
2. Afval
3. Bodem
4. Geluid
5. Luchtkwaliteit
6. Duurzame mobiliteit

Het merendeel van uitvoering van de specialistische milieutaken binnen deze onderwerpen is ondergebracht bij de Milieudienst, die hierover rapporteert in het Jaarprogramma Milieu en de Jaarrapportage. Voor een volledig overzicht van de uit te voeren activiteiten wordt hiernaar verwezen.

Bij inrichting en beheer van de openbare ruimte speelt duurzaamheid in diverse opzichten een rol.

Bij het opstellen van Programma's van Eisen wordt structureel de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) toegepast; deze bevat onder andere de checklist maatregelen uit het Nationaal pakket Dubo GWW.

Voorbeelden van waar deze aanpak, samen met overig beleid, toe leidt zijn:

Bij inrichting en vervanging wordt rekening gehouden met het FSC convenant, en bij de inkoop van beplanting worden duurzaamheidseisen gesteld die gebaseerd zijn op het certificeringsschema Milieukeur. Het verplicht stellen van een keurmerk is bij aanbesteden niet toegestaan; bedrijven zonder certificaat moeten de kans krijgen om aan te tonen dat ze aan de criteria voldoen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het factsheet "Criteria voor duurzaam inkopen van Groenvoorzieningen" van AgentschapNL. Bij de vervanging van openbare verlichting wordt, bij een gunstige terugverdientijd, energiebesparend en duurzaam materiaal aangeschaft. In het beleidsplan openbare verlichting speelt duurzaamheid een belangrijke rol.

Door bij ophogen van de openbare ruimte een eis te hanteren van maximaal 30 cm zakking in 30 jaar, ontstaat een langere levensduur voor de hele boven- en ondergrondse infrastructuur. Bomen blijven -op duurzaam opgehoogde ondergrond- langer leven en de levensduur van straten en riolen wordt verlengd. Op deze manier wordt de technische levensduur van wegen maatgevend voor vervanging in plaats van verzakking, hetgeen duurzamer is en kostenbesparing oplevert.

Door bewoners vroegtijdig te laten participeren ontstaat een meer duurzaam ingerichte openbare ruimte en groeit de betrokkenheid van bewoners op hun woonomgeving.

3.1 Stand van zaken/ontwikkelingen

3.1.1 Water, groen, biodiversiteit

De Milieudienst voert jaarlijks binnen het jaarprogramma een aantal activiteiten op gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME) voor primair onderwijs uit. Er worden in regionaal verband lessen gegeven en leskisten uitgeleend via het CNME De Zwanebloem, waar de Goudse scholen aan mee kunnen doen. Voorts wordt in Gouda de boomfeestdag georganiseerd, en worden scholen in staat gesteld schooltuinieren als activiteit af te nemen. Milieudienst en de Brede School werken samen aan een organisatievorm ten behoeve van bemiddeling tussen vraag (binnen- en naschoolse activiteiten van de Brede School) en aanbod (diverse bedrijven en instellingen) op gebied van natuur- en milieueducatie onder de werknaam "NMEpunt Gouda". Ten behoeve van het aanschaffen van een computerprogramma voor dit doel heeft de Brede School een eenmalige bijdrage gevraagd.

Water

De Actualisatie Waterplan Gouda 2011-2015 is in mei en juni 2011 door de gemeenteraad en de Verenigde Vergadering van Rijnland vastgesteld. Er zijn nieuwe acties geformuleerd, die in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's verder worden uitgewerkt en tot uitvoering gebracht. Voorbeelden: binnen het rioleringsproject Nieuwe Park zijn verschillende kleine duikers met een financiële bijdrage uit het waterplan vervangen door exemplaren met een grotere diameter, waardoor water sneller afgevoerd kan worden. Verder is bij het rioleringsproject Nieuwe Park een financiële bijdrage verleend voor het realiseren van extra oppervlaktewater. Doel van dit soort maatregelen is wateroverlast te voorkomen en de aanwezige waterkwaliteit te verbeteren. Voor de *afvalwaterketen* is in het Bestuursakkoord Water op landelijk niveau afgesproken dat gemeenten en waterschappen meer gaan samenwerken. Dit leidt tot maatschappelijke kostenverlaging, verhoging van het maatschappelijk rendement, verbetering van milieukwaliteit, ruimtelijke kwaliteit en tot betere beschikbaarheid van personeel personeel. Het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Gouda, Waddinxveen, Bodegraven-Reeuwijk en Boskoop zijn samen de mogelijkheden aan het verkennen met het doel in 2012 tot bestuurlijke afspraken te komen over afstemming van investeringsprogramma's en eventuele opschaling van uitvoering van operationele taken. In Gouda is daar al ervaring mee wat betreft de gezamenlijke inning van belastingen met Rijnland (BSGR).

Groen

Het geldende Groenstructuurplan heeft een looptijd tot 2015. Er zijn nog geen beheerplannen opgesteld. Het monitoren van het aantal bomen in openbaar gebied via het bijhouden van een Bomenbalans verloopt naar tevredenheid. Deze kwantitatieve monitoring is leidend, maar bij uitzondering is ook een kwalitatieve afweging mogelijk, waardoor soms bewust voor minder bomen wordt gekozen. Die bomen krijgen daarentegen wel een betere ruimte voor ontwikkeling.

In 2009 ontving de vereniging Bescherming Bloemendaalseweg een bijdrage van de gemeente voor het revitaliseren van een aantal hoogstamfruitbomen. Het project werd in 2010 afgerond. In 2011 heeft de vereniging, weer in samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Zuid-Holland, de activiteiten voortgezet met een project natuurbeleving, waarbij ernaar wordt gestreefd dat meer inwoners van Gouda kennis kunnen maken met dit stukje natuur in de stad.

Veel speelplekken hebben een ligging in het groen. We hebben afspraken gemaakt die de basis vormen om speelplekken duurzaam te ontwerpen, in te kopen en te beheren. Dit blijkt een breed terrein van keuzes met bovendien volop ontwikkelingen in toe te passen materialen.

Zo is in 2011 een avontuurlijke speelplek in het Groenhovenpark aangelegd die grotendeels gemaakt is uit hergebruik van materialen.

We houden deze ontwikkelingen in de gaten om gemaakte afspraken tijdig te kunnen bijstellen.

De Milieudienst begeleidt jaarlijks één of meer scholen op een locatie tijdens de Nationale Boomfeestdag. In 2010 werden fruitbomen aan de Bloemendaalseweg geplant. Ook de komende jaren zal de boomfeestdag als activiteit op onze agenda staan.

De locatie Jan Verswollezones, waar zich de schooltuinen bevonden, is niet meer beschikbaar. In samenwerking met Promen heeft de Milieudienst een alternatieve activiteit ontwikkeld die goed aanslaat. Houten bakken doen dienst als minimoestuintjes en worden afgeleverd - met begeleiding - bij de scholen. We onderzoeken in hoeverre deze activiteit kan worden uitgebreid, mogelijk in samenwerking met de Brede School en/of stichting Ekokids.

In 2010 werd aan de stichting Ekokids een bijdrage geleverd aan het vervaardigen van 3 moestuinbakken op de locatie Roerdompstraat. In 2011 is een financiële bijdrage geleverd aan het opknappen van de ontdektuin op het Aalberseplein.

Biodiversiteit

Voor biodiversiteit is de laatste jaren groeiende aandacht: 2010 was het door de Verenigde Naties uitgeroepen Internationale jaar van de Biodiversiteit. Inwoners en politiek vragen steeds vaker om stellingname van de gemeente of komen met initiatieven om bepaalde dieren of planten te behouden in de stad.

Biodiversiteit is de paraplueterm voor alle verschillende soorten die we op aarde hebben.

Omdat er verschillende soorten zijn blijft de natuur in evenwicht. Biodiversiteit zorgt voor schoon water, vruchtbare grond en een stabiel klimaat. Het levert ook voedsel en grondstoffen voor huisvesting, kleding, brandstof en medicijnen. Deze natuurlijke hulpbronnen zorgen dat we kunnen bestaan. Biodiversiteit kan verder bijdragen aan een mooie, aantrekkelijke leefomgeving en kan zo ook bijdragen aan het streven een CO₂ neutrale stad te worden.

Om hier vanuit onze lokale verantwoordelijkheid invulling aan te geven onderzoeken we in samenspraak met de milieudienst welke mogelijkheden er zijn.

3.1.2 Afval

Duurzaamheid wordt landelijk door afvalverwerkers praktisch en doelmatig opgepakt. Afval wordt efficiënt getransporteerd, voor afvalstromen worden goede toepassings- of verwerkingsmogelijkheden gezocht, en afvalverwerkende bedrijven informeren burgers over preventie.

De gescheiden inzameling van plastic verpakkingen is eind 2009 gestart en in september 2010 is de frequentie van inzameling verhoogd naar één keer per twee weken waardoor inwoners hun plasticafval vaker kunnen aanbieden. De gescheiden inzameling van huishoudelijk afval blijft nog steeds achter bij de doelstelling in het Landelijk Afvalbeheerplan (in 2015 moet 60% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld worden).

Op basis van een op te stellen Plan van Aanpak wordt in 2012 de discussie gevoerd over wel of niet invoeren van Diftar, een fiscaal instrument in het gemeentelijk afvalbeleid. Diftar is een (gedeeltelijke) toerekening van de afvalstoffenheffing aan huishoudens op basis van het aangeboden afval. Diftar heeft tot doel:

- stimuleren van het gescheiden inzamelen van afval
- terugdringen van de hoeveelheid afval
- stimuleren van preventie
- belonen van goed scheidingsgedrag
- verlagen van de kosten van gemeentelijk afvalbeheer.

In 2010 zijn in directe samenwerking en met financiering van de woningcorporaties 3 afvalcampagnes gevoerd, mede dankzij de inzet van Van Montfransmiddelen:

1. Landelijke Opschoondag 2010 (in 2011 herhaald);
2. Mijn Buurt Winterklaar; gericht op klaarmaken van de buurt voor de winter (behalve 1 dag schoonmaak in de buurt zijn ook voorzieningen voor de -nabije- toekomst getroffen);
3. Vuurwerkafvalcampagne; gericht op zo snel mogelijk en zo veel mogelijk vuurwerkafval te verwijderen vanuit de gedachte "sneller schoon en sneller veilig".

Veel acties hebben plaatsgevonden vanuit de wijkjaarprogramma's die zijn neergezet vanuit Wijkaanpak.

Overige acties in dit kader die zijn uitgevoerd:

- er is een uitgiftepunt voor afvalprikkers bij de Kunst van Kringloop;
- door heel de stad zijn 25 extra vuilnisbakken geplaatst langs snoeproutes, veelal op "knooppunten" tussen snoep- en hondenpoeproutes;
- in een aantal wijken werd een wijkshow gehouden waarbij de actiepunten door de corporaties en de gemeente zo snel mogelijk zijn opgepakt met als uitgangspunt het tegengaan van vervuiling en verloedering;
- er zijn extra schoonmaakrondes voor hondenpoep gehouden en er werd een communicatiecampagne gevoerd waarbij zakjes zijn uitgedeeld;
- diverse scholen hebben zich bereid verklaard om in hun schoolomgeving - al dan niet in samenwerking met wijkbewoners - structureel opschoonacties te houden.

Ook de komende jaren verwachten wij weer verder in te kunnen zetten op bewonersparticipatie, met name in overleg met de wijkteams en corporaties.

Wij faciliteren activiteiten die gericht zijn op het bewerkstelligen van een gedragsverandering op dit gebied van zwerfafval opruimen. Inwoners ontvangen, wanneer zij een gezamenlijke opschoonactie organiseren in hun wijk of straat, een bijdrage in de kosten. Daarnaast worden materialen geleverd om het zwerfafval te verwijderen.

NB: voor 2012 zijn geen Van Montfransmiddelen meer beschikbaar. De regie vanuit de gemeente op stedelijke acties zoals gevoerd (opschoondag, winterklaar en oud en nieuw) in 2010 en 2011 komt hierdoor onder druk te staan. Bovengenoemde acties konden we realiseren doordat vanuit de Van Montfransmiddelen een projectleider kon worden ingezet.

3.1.3 Bodem

Zorg voor een goede bodemkwaliteit heeft onze voortdurende aandacht. In Gouda zijn door de eeuwen heen veel bedrijven actief geweest die bodemverontreiniging hebben kunnen veroorzaken. In 2008 is gestart met het onderzoeken van alle locaties waar nog nooit een bodemonderzoek had plaatsgevonden en waar mogelijk wel risico's voor de volksgezondheid zouden kunnen optreden. In 2010 is het onderzoek afgerond en hieruit bleken geen risico's aanwezig te zijn. In aanvulling hierop stellen we een definitieve lijst op met al eerder onderzochte locaties waar mogelijk nog wel risico's bestaan voor de volksgezondheid ("lijst spoedlocaties").

Uit de onderzoeksgegevens van de afgelopen 10 jaar over stortplaats Groenhovenpark blijkt dat er zich geen verontreinigingen hebben verplaatst naar de omgeving. Naar aanleiding hiervan is het nazorgplan geactualiseerd en zijn de beheersmaatregelen geoptimaliseerd. Er hoeft nu minder water te worden opgepompt wat duurzamer is voor het grondwater en het riool.

In november 2010 stelde het college van burgemeester en wethouders de notitie "Bodemonderzoek bij bedrijven" vast. Hierin wordt beschreven hoe wordt toegezien dat bedrijven met bodembedreigende activiteiten voorzieningen treffen om de bodem te beschermen. Vanuit milieuhandhaving zullen bij olie-water-afsciders (bij tankstations en wasplaatsen) peilbuizen

verplicht worden gesteld, zodat de kwaliteit van de bodem en het grondwater binnen de gemeente duurzaam kan worden beschermd.

In 2009 is door overheden het 'Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties' ondertekend. Als gevolg hiervan verandert het bodembeleid de komende jaren ingrijpend en transformeert van een sectoraal bodembeleid naar bodem als onderdeel van ruimtelijke ordening. Eén van de nieuwe beleidssporen richt zich op het stimuleren van een duurzaam gebruik van de bodem en ondergrond. Zo wordt op duurzame wijze bijgedragen aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, waterbeheer en leefomgevingskwaliteit.

In 2012 wordt de nieuwe wet voor Bodemenergie van kracht: enerzijds om warmte-koudeopslag (WKO) te stimuleren, maar anderzijds om het waardevolle grondwater te beschermen voor volgende generaties. De gemeente Gouda wordt bevoegd gezag voor de meldingsplicht van gesloten WKO-installaties. Gouda is door de provincie aangewezen als ambitiegebied voor bodemenergie: gebieden waar de vraag naar bodemenergie groot is en meerdere functies in de bodem en ondergrond elkaar beconcurreren. Consequentie is dat voor open WKO-installaties altijd een Bodemenergieplan moet worden opgesteld, zoals reeds voor de Goudse Poort en Spoorzone is gebeurd.

Om het hergebruik van grond en bagger in nuttige toepassingen te stimuleren wordt nieuw beleid geformuleerd in de Nota Bodembeheer. In 2010 is voor Gouda een nieuwe bodemkwaliteitskaart opgesteld op basis van nieuwe bodemkwaliteitsgegevens. Met deze nieuwe kaart ontstaan nieuwe inzichten in de kwaliteit van de Goudse bodem. De kaart is een basis voor de Nota Bodembeheer voor hergebruik van grond en bagger. Het uitgangspunt is zoveel mogelijk grond en bagger hergebruiken zonder dat er risico's ontstaan voor de omgeving. In Westergouwe zal bij de inrichting dit uitgangspunt worden gehanteerd.

Grondstromen van en naar Gouda en de regio worden effectief begeleid door een grondstromenmakelaar bij de Milieudienst. Door hergebruik te stimuleren kan worden bespaard op primaire grondstoffen en worden transportbewegingen beperkt. Hergebruik van grond en bagger gebeurt op een duurzame wijze, zodat de bodemkwaliteit geschikt blijft voor het toekomstig gebruik.

De bodem in Gouda daalt nog altijd als gevolg van het aanwezige slappe veen. Bodemdaling zal zoveel mogelijk worden tegengegaan. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van lichte ophoogmaterialen en hergebruik van gebiedseigen grond en bagger.

3.1.4 Geluid

Geluid wordt een steeds belangrijker bron van hinder. Omdat geluid door weg- en vliegverkeer toeneemt, is de verwachting dat ook het aantal gevallen van ernstige geluidshinder zal stijgen. In Gouda houden we daarom bij ontwikkeling en nieuwbouw, maar ook bij evenementen en (weg-) werkzaamheden terdege rekening met geluid.

In 2010 is een aantal resultaten behaald ten aanzien van de beheersing van geluid: de saneringsopgave voor de periode Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing2 (ISV2) is afgerond en ruimschoots gehaald. Vanuit ISV3 komt geld beschikbaar om saneringsprojecten uit te voeren voor de overgebleven geluidsbelaste woningen op de A-lijst (sanering wegverkeerslawaaï). In 2012 wordt voor de regio subsidie aangevraagd voor het afhandelen van de lijst eindmelding wegverkeerslawaaï (uitvoering Milieudienst).

Voor de knelpunten rondom het terrein Koudasfalt / Uniqema / Van Vlaardingen zijn oplossingen gevonden en vastgelegd in een geluidreductieplan. Dit plan is in 2011 vastgesteld. Hierna kunnen de oplossingen worden uitgewerkt.

Vanuit milieuhandhaving is voor diverse bedrijven maatwerk opgesteld zodat de geluidsruimte helder is afgebakend en daardoor de geluidsbelasting voor inwoners beperkt blijft.

In het kader van de EU richtlijn omgevingslawaai, is Gouda aangewezen als agglomeratiegemeente (samen met Boskoop, Waddinxveen en Alphen a/d Rijn). De agglomeratiegemeenten dienen voor 1 juli 2012 elk afzonderlijk een geluidsbelastingkaart (peiljaar 2011) vast te stellen en voor 1 juli 2013 een bijbehorend actieplan. In 2011 is hiermee gestart.

3.1.5 Luchtkwaliteit

In Gouda bestaan volgens de laatste prognoses geen knelpunten op gebied van luchtkwaliteit meer. Zoals het er nu naar uitziet kan Gouda in 2011 en 2015 voldoen aan de normen. In 2011 moet worden voldaan aan de normen voor PM₁₀ (fijnstof) en in 2015 aan de normen voor NO₂ (stikstof dioxide).

Regionaal is het Actieprogramma Luchtkwaliteit Midden-Holland vastgesteld. Dit actieprogramma is onderdeel van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Vanuit het NSL zijn middelen beschikbaar om diverse maatregelen op gebied van luchtkwaliteit te stimuleren. Zo werd in 2010 de oprichting van de Stichting Binnenstadsservice gestimuleerd door een bijdrage vanuit het actieprogramma, en werden cursussen Het Nieuwe Rijden georganiseerd. In Midden-Holland is een aardgasconsulent actief bezig geweest met het geven van voorlichting en advies op gebied van aardgasvulpunten. Dit heeft mede geleid tot de oprichting van een vulpunt in Gouda (zie ook 3.1.6). Ten behoeve van de chartervaart zijn walstroom aansluitingen gerealiseerd aan de IJsselkade. Schepen die daarop aansluiten hoeven geen aggregaat meer te laten draaien, wat gunstig is voor de luchtkwaliteit.

In 2011 wordt de tussenbalans van het NSL opgemaakt. Wanneer uit deze tussenbalans blijkt dat er toch nieuwe knelpunten zijn ontstaan, zijn in het Actieprogramma middelen gereserveerd om maatregelen op te stellen, en ontstaat de mogelijkheid om uit de vierde tranche rijksgeld aan te vragen. Deze tussenbalans (Midterm Review NSL) vindt in 2011 plaats en heeft tot doel om de knelpunten te inventariseren en de maatregelenprogramma's te actualiseren. Het belang van goede verkeerscijfers en -prognoses is belangrijk wanneer voor de Midterm review NSL gegevens worden aangeleverd. Gouda heeft geïnvesteerd in de nieuwe verkeersmilieukaart voor Midden-Holland. De data voor de luchtkwaliteit zijn verbeterd met de meest recente cijfers uit deze verkeersmilieukaart.

Onafhankelijk van de uitkomst van de Midterm Review zullen nieuwe activiteiten worden ontwikkeld in het kader van verbetering van de luchtkwaliteit. Zo wordt in de regio Midden-Holland een communicatieproject ontwikkeld om het gebruik van de fiets te stimuleren.

Financiering van nieuwe projecten kan ook vanuit het Provinciale Actieprogramma komen; de provincie wil vanuit dit programma maatregelen in de regio's stimuleren.

Voor de ontwikkelingen die in Betekende Mate bijdragen aan de luchtverontreiniging (de zgn. IBM projecten, die door verkeerseffecten voor een verhoging van NO₂ of PM₁₀ in de lucht zorgen) nemen de overheden in het NSL gezamenlijk maatregelen. In Gouda betreft het de projecten Westergouwe, Spoorzone incl. Hamstergat en Revitalisatie Goudse Poort. Dit betekent dat voor deze projecten het NSL garant staat dat de grenswaarden worden gehaald

Bij nieuwe inrichtingen en bij de uitbreiding van inrichtingen zal expliciet aandacht worden besteed aan de NO₂ en PM₁₀ emissies.

Bij herinrichten van wegen en verkeersinstallaties wordt bij de kruispunten in de stadsring de doorstroming bevorderd. Auto's hoeven minder vaak te stoppen, wat de luchtkwaliteit ten goede komt.

3.1.6 Duurzame mobiliteit

In het mobiliteitsplan Gouda 2007-2020 wordt beschreven hoe Gouda zich profileert als centrumstad. Voor de bereikbaarheid van deze centrumstad wordt *leefbaarheid en milieukwaliteit* als een van de twee prioriteiten genoemd. Milieukwaliteit verbetert, wanneer

1. voertuigen minder snel rijden
2. de kwaliteit van een voertuig verbetert
3. het aantal motorvoertuigen afneemt ten gunste van niet gemotoriseerd verkeer. Met betrekking tot dit punt wordt het bevorderen van fietsverkeer en verbeteren van openbaar vervoer nader uitgewerkt in het plan.

Milieukwaliteit wordt genoemd als basis voor minder hinder op gebied van geluid en luchtkwaliteit. Met het oog hierop beschrijft het mobiliteitsplan het bevorderen van fietsgebruik als concurrent voor autogebruik. In dit verband heeft Gouda € 5.000 bijgedragen aan een proef van OV Fiets met de E-Bike; een aantal elektrische huurfietsen bij het station. In de nota "Gouda fietst beter door!" is een aantal maatregelen om fietsgebruik te bevorderen uitgewerkt. In de mobiliteitsnota zijn geen concrete acties ten aanzien van het gemeentelijk wagenpark opgenomen.

Voorbeeldfunctie: de eigen organisatie

Van de gemeente mag worden verwacht dat zij het goede voorbeeld geeft als het gaat om duurzame mobiliteit. Aangaande het werk-werkverkeer en het woon-werkverkeer wordt beleid uitgevoerd.

Werk-werkverkeer: dienstreizen moeten in principe met het openbaar vervoer gemaakt worden, tenzij de bestemming niet op doelmatige wijze met openbaar vervoer bereikt kan worden.

Voor reizen binnen Gouda kunnen de ambtenaren gebruik maken van dienstfietsen.

Woon-werkverkeer: medewerkers die 5 kilometer of meer reizen ontvangen een reiskostenvergoeding. De regeling is zodanig, dat het financieel aantrekkelijk is om gebruik te maken van de fiets en het openbaar vervoer.

De CO₂-emissies van dienstreizen worden gecompenseerd. In het kader van de ontwikkeling naar een CO₂-neutrale stad zal worden gekeken of deze compensatie kan worden uitgebreid naar het woon-werkverkeer.

Het eigen wagenpark is met 9 auto's en 6 scooters relatief klein. Dit heeft te maken met het feit dat Gouda regiegemeente is; uitvoerende diensten zijn verzelfstandigd (bijvoorbeeld Cyclus). In 2011 is middels een quick scan advies uitgebracht over de mogelijkheden tot verduurzamen van het wagenpark. Bij de eerstvolgende contractvernieuwing van elk voertuig worden duurzaamheidseisen meegenomen. Bij aanbestedingen waarbij mobiliteit een rol speelt, zal aandacht voor duurzame mobiliteit onderdeel zijn van het proces duurzaam inkopen en aanbesteden.

Duurzame brandstoffen

In mei 2011 werd bij De Baanderij het eerste aardgasvulpunt in Gouda geopend. De gemeente faciliteert voor dit vulpunt de bewegwijzering vanaf de invalswegen. Het aardgasvulpunt is een aanvulling op andere duurzaamheidskenmerken van dit bedrijf, ook wel "goede doel was- en tankstation" geheten. De bebording wordt eind zomer 2011 geplaatst.

Ook voor andere duurzame en schonere brandstoffen, zoals elektrisch vervoer, zal de gemeente bekijken hoe het gebruik hiervan gestimuleerd kan worden (dit kan bijvoorbeeld door ruimte beschikbaar te stellen voor oplaadpunten voor elektrische auto's, scooters en fietsen).

Laadpunten elektrische auto's

We gaan bezien of een aantal laadpunten voor elektrische auto's kunnen worden gerealiseerd. Zij gaat hierbij gebruik maken van het aanbod van de landelijk opererende stichting E-laad, die deze laadpunten onder voorwaarden gratis kan aanleggen.

3.2. Acties op hoofdlijnen

Duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte

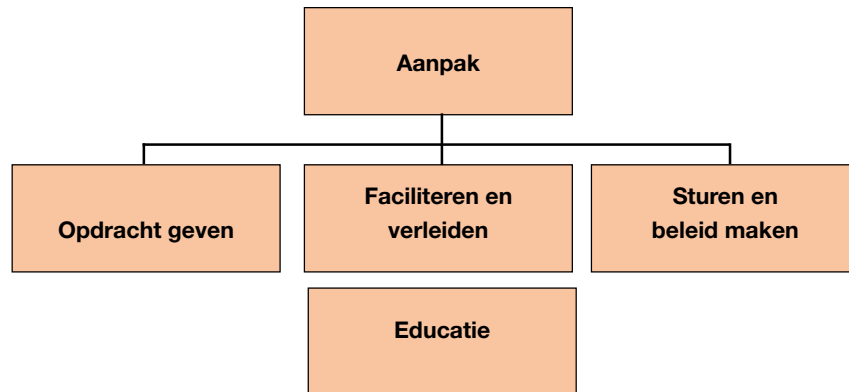
Onderwerp	Nr	Actie	Uitvoering bij	jaar		
				2011	2012	2013
Inrichting openbare ruimte	C 1.0	LIOR aanpassen aan ontwikkelingen o.g.v. duurzaamheidsbeleid; structurele inbedding hierin verankeren	POR/FLO		x	x
Water groen en biodiversiteit	C 1.1	Faciliteren NMEpunt Gouda	MD/BS/FLO	x	x	
	C 1.2	Uitvoeren van de maatregelen uit het waterplan t.b.v. verdere verbetering van het watersysteem van Gouda	FLO/BOR/GBO/ Rijnland	x	x	x
	C 1.3	Begeleiden van de jaarlijkse Boomfeestdag	MD	x	x	
	C 1.4	Begeleiden van schooltuinieren (alternatieve activiteit)	MD	x	x	
	C 1.5	Financiële bijdrage aan opknappen ontdektuin Gouda-Noord (Ecokids)	FLO	x		
	C 1.6	Handhaven "boom voor een boom" en bijhouden bomenbalans	BOR	x	x	x
	C 1.7	Aandacht voor duurzaamheid bij aanleg speelplekken	BOR/FLO	x	x	
	C 1.8	Invoeren gedragscode Flora & Fauna	FLO		x	
	C 1.9	Korte beleidsnotitie biodiversiteit	FLO	x		
Afval	C 2.1	Instellen van een onderzoek naar de mogelijkheid van tariefdifferentiatie in de afvalstoffenheffing met als doel bevordering van het gescheiden aanbieden van afval	BOR/FLO		x	
	C 2.2	Voor het bestrijden van zwerfafval wordt verder ingezet op bewonersparticipatie, met name in overleg met de wijkteams (voor zover mogelijk; zie onder 3.1.2)	WIJK/FLO	x	x	x
	C 2.3	Faciliteren van opschoonacties op wijkniveau voor zover mogelijk; zie onder 3.1.2)	FLO/WIJK	x	x	x
Bodem	C 3.1	Nieuw beleid voor het hergebruik van grond en bagger wordt verwoord in een Nota Bodembeheer	MD	x		
	C 3.2	Herzien van beleid voor bodemonderzoek bij bouwplannen	MD	x		
	C 3.3	Vorbereiding op de taak van bevoegd gezag voor gesloten WKO-installaties in het kader van de AMvB Bodemenergie	MD	x	x	
	C 3.4	Voortzetting monitoring en beheersmaatregelen van stortplaats Groenhovenpark volgens het geactualiseerde nazorgplan.	MD	x		

Onderwerp	Nr	Actie	Uitvoering bij	jaar		
				2011	2012	2013
	C 3.5	Verplicht stellen van peilbuizen bij olie-waterafscheiders	MD	x		
Geluid	C 4.1	Uitvoering saneringsprojecten (in het kader van het programma ISV3)	MD	x	x	
	C 4.2	Opstellen geluidreductieplan terrein Koudasfalt / Uniqema / Van Vlaardingen.	MD	x		
	C 4.3	Opstellen geluidskaart i.h.k.v. EU richtlijn omgevingslawaai	MD/FLO		x	
	C 4.4	Aanvraag subsidie lijst eindmelding verkeer	MD		x	
Lucht	C 5.1	Monitoring actieprogramma luchtkwaliteit Midden-Holland	MD	x		
	C 5.2	Bijdrage aan opening aardgasvulpunt (de Baanderij); bebording vanaf invalswegen	MD	x		
	C 5.3	Ondersteuning realisatie walstroom vanuit actieprogramma luchtkwaliteit Midden-Holland	MD	x		
	C 5.4	In gebruik nemen verkeersmilieukaart	MD/GBO	x		
	C 5.5	Ondersteunen Stichting Binnenstadservice in vanuit het Actieprogramma Luchtkwaliteit	MD (Actie-progr. Lucht)	x	x	
	C 5.6	Communicatieproject over gebruik van de fiets	MD (Actie-progr. Lucht)	x	x	
	C 5.7	Bij herinrichting van wegen en verkeersinstallaties de doorstroming bevorderen	BOR	x	x	
Duurzame mobiliteit	C 6.1	Uitvoering beleidsplan "Gouda fietst beter door"	BOR/POR/FLO	x	x	
	C 6.2	Verduurzamen eigen wagenpark/centraliseren inkoop	Diverse afdelingen	x	x	
	C 6.3	Stimuleren duurzaam vervoer door waar mogelijk bij te dragen aan initiatieven van derden	FLO/BOR/GBO	x	x	x
	C 6.4	Zo mogelijk aanleggen van een aantal laadpunten voor elektrische auto's.	BOR/ FLO		x	

4 Aanpak en middelen

4.1 Aanpak

Werken aan een duurzame stad doen we niet alleen. Duurzaamheid is een verantwoordelijkheid die integraal opgepakt moet worden. Samenwerken, leggen van dwarsverbanden, is daarbij een voorwaarde.

Soms is de gemeente initiatiefnemer op gebied van duurzaamheid, bijvoorbeeld waar het de eigen gemeentelijke organisatie betreft. Meestal ligt het initiatief echter bij anderen, bijvoorbeeld ondernemers, inwoners of maatschappelijke organisaties. Daar waar regelgeving of beleid ons kan helpen de stad duurzamer te maken, zullen we deze weg bewandelen en kaders ontwerpen of regels opstellen. Zo kiezen we steeds bewust de rol die het beste bij de situatie past.

De gemeente hecht aan bewonersparticipatie. Participatie is geregeld in de Inspraak- en Participatieverordening. Bij projecten in de openbare ruimte worden inwoners in een vroeg stadium betrokken. Veelal leidt dit tot blijvende betrokkenheid van inwoners op hun buurt, iets wat duurzaamheid in de stad ten goede komt.

Gouda is lid van de vereniging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO), een bestuurlijk netwerk dat zich inzet om vooral burgers te betrekken bij duurzame ontwikkelingen. Via onder andere de campagne STROOM! zijn wij hierdoor in staat om natuur- en milieueducatie in te zetten als instrument voor de uitvoering van ons klimaat- en energiebeleid, onder andere in de vorm van het project Energieke Scholen.

Als gevolg van de gemeentelijke bezuinigingen worden taken en producten op gebied van NME per 1 januari 2012 aangepast. Als gevolg van de aanpassingen wordt de dienstverleningsovereenkomst tussen Gouda en CNME de Zwanebloem per 1 januari 2012 beëindigd en krijgt de Zwanebloem een regionale functie binnen het ISMH gebied.

Natuur- en milieueducatie ten behoeve van het voortgezet onderwijs is per 2011 komen te vervallen. De focus komt te liggen op goede NME voor het basisonderwijs, waarbij we streven naar effectieve samenwerking tussen partijen, zo mogelijk met behulp van marktpartijen. Deze samenwerking juichen wij toe en zal, indien mogelijk, gefaciliteerd worden.

Een aanvraag voor cofinanciering voor het project Energieke Scholen en de samenwerking tussen Brede School en Milieudienst t.b.v. het optuigen van NMEpunt Gouda, zijn voorbeelden van duurzame samenwerkingsinitiatieven.

4.2 Middelen

De financiële gevolgen van het programma duurzaamheid en milieu zijn verwerkt in de programmabegroting 2011-2014. Voor de uitvoering van het programma duurzaamheid en milieu is in 2011 € 45.414 beschikbaar.

Daarnaast is voor de uitvoering van het project Energieke Scholen vanuit de verzameluitkering “Natuur- en Milieu Educatie” van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een cofinanciering ontvangen van € 10.712.

Structurele inzet van het beschikbare budget (bedragen 2011):

• Subsidie IVN IJssel & Gouwe	€	1.074
• Klimaatneutraal ondernemen (CNG)	€	5.000

Reserveringen vanuit bestaand beleid (bedragen 2011):

• Bijdrage regentonnen	€	800
• Faciliteren van opschoonacties op wijkniveau	€	2.000
• Werkbudget Fairtrade Gemeente	€	5.930

Het overige budget (€ 30.610) is vanuit het programma duurzaamheid en milieu flexibel inzetbaar voor initiatieven en ontwikkelingen op gebied van duurzaamheid.

Incidentele bijdragen vanuit het beschikbare budget worden in deze periode onder andere geleverd aan:

- Begeleiden werkgroep Fairtrade Gemeente
- Uitvoeren project Energieke Scholen
- Bijdrage aan maatregelen Energieke Scholen
- Bijdrage aan pilot Elektrische OV fiets
- Bijdrage project natuurbeleving Bloemendaalseweg
- Routeborden naar aardgasvulpunt
- Onderzoek verduurzamen eigen wagenpark
- Bijdrage aan het samenwerkingsproject “NMEpunt Gouda” tussen de Brede School en de Milieudienst.

5 Communicatie

5.1 Aanpak

We willen winst halen uit samenwerking. Dat vraagt om een aanpak die gericht is op effectieve inzet van kennis en kunde. Milieueducatie wordt ingezet om ervoor te zorgen dat (jonge) mensen in staat worden gesteld om duurzame keuzes te maken. Daarbij zorgen we ervoor, dat vragen van verschillende partijen op elkaar afgestemd worden zodat krachten gebundeld kunnen worden. Milieueducatie en communicatie kunnen op deze manier beleid ondersteunen en uitdragen. Om de voorbeeldfunctie van de gemeente gestalte te geven worden successen gedeeld en uitgedragen.

Hiervoor wordt in de eerste plaats de gemeentelijke website gebruikt, www.gouda.nl. Daarnaast wordt gecommuniceerd via de wekelijkse gemeentepagina in de Goudse Post en waar nodig communiceren we via lokale en regionale media.

5.2 Communiatiekalender op hoofdlijnen

wat	voor wie	door wie	hoe	jaar		
				2011	2012	2013
Opening aardgasvulpunt	leder	Communicatie	Wethouder Ruwhof opent het eerste aardgasvulpunt in Gouda	x		
Week van de Vooruitgang	Inwoners	Milieudienst/Beleid	Bericht in GP en www.gouda.nl	x	x	x
Behalen titel Fairtrade gemeente	leder	Werkgroep Fairtrade gemeente Gouda	Feest (ntb)	x		
Uitreiken MVO award	Bedrijven	Werkgroep FTG/gemeenteraad	Receptie en persbericht		x	x
Warme Truien-dag	Scholen en kantoren	Milieudienst/Beleid/Communicatie	Zo mogelijk faciliteren van activiteiten	x	x	x
Landelijke op-schoondag	Wijkteams, scholen, straten	RenV / Wijk-aanpak		x	x	x
Bijdrage op-schoonacties	Wijkteams, scholen, straten	RenV / Wijk-aanpak/ Beleid		x	x	
Bijdrage regen-ton	Inwoners	Beleid / communicatie	www.gouda.nl , flyers en berichtgeving in de GP	x	x	x
CO ₂ neutrale stad	Bedrijven, corporaties, scholen, inwoners	Beleid / communicatie	www.gouda.nl en berichtgeving via media	x	x	
Inkoop duurzame energie	leder			x		
Resultaten energieke Scholen	Inwoners	Milieudienst/beleid/ Scholen		x	x	
Boomfeestdag	Inwoners	Milieudienst		x	x	

colofon

uitgave: gemeente Gouda
foto's: Wendy Meijerink, Pim Mul
druk: Twigt Grafisch Facilitair bv

Dit rapport is gedrukt op papier afkomstig uit verantwoord beheerde bossen.

© gemeente Gouda, december 2011